

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 501/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Zsoltom Suverom, advokátska kancelária, Murgašova 3, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 17/2007 po podaní dovolania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],

██████████ a ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 17/2007 po podaní dovolania.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky vystupovali v procesnej pozícii žalovaných v konaní vedenom pred okresným súdom, ktorého predmetom bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (prevádzkové a obytné priestory), na základe návrhu ██████████, ██████████ (ďalej len „žalobkyňa“).

Okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 17/2007-297 z 29. júna 2012 zamietol návrh žalobkyne na určenie, že sporná nehnuteľnosť patrila do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a ██████████, zomrelého 6. októbra 2009, naposledy bytom ██████████, a na základe eventuálneho petitu určil, že táto nehnuteľnosť tvorí podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a sťažovateľiek u každej v podieloch po 1/6 z celku. Na odvolanie žalobkyne i sťažovateľiek Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Co 314/2012-369 z 23. mája 2013 potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Odvolací rozsudok krajského súdu bol sťažovateľkám doručený 4. júna 2013 a právoplatnosť nadobudol 10. júna 2013.

Sťažovateľky doručili 28. júna 2013 okresnému súdu dovolanie proti rozsudku krajského súdu v časti potvrdenia výroku rozsudku okresného súdu o určení, že sporná nehnuteľnosť patrí do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a sťažovateľiek. Na výzvu okresného súdu mu 25. júla 2013 doručili sťažovateľky doklad o zaplatení súdneho poplatku za podané dovolanie.

Okresný súd dovolanie dovolaciemu súdu nepredložil, ale uznesením č. k. 13 C 17/2007-417 zo 7. augusta 2013 rozhodol o povinnosti sťažovateľiek nahradiť spoločne

a nerozdielne žalobkyni trovy konania v sume 17 554,65 €. Sťažovateľky proti tomuto uzneseniu podali 4. októbra 2013 odvolanie.

Doplňacím uznesením č. k. 13 C 17/2007-475 z 13. novembra 2013 okresný súd doplnil svoje náhradové uznesenie zo 7. augusta 2013 tak, že žalobkyni náhradu trov konania voči [REDAKOVANÉ] (žalovaný vo 4. rade) nepriznal. Aj proti tomuto dopĺňaciemu uzneseniu sťažovateľky podali 27. novembra 2013 odvolanie.

Okresný súd predložil spisový materiál 16. decembra 2013 krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach sťažovateľiek proti uzneseniam o náhrade trov konania. Spis sa na krajskom súde nachádzal do 31. októbra 2014.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľky kritizujú, že ich dovolanie „nebolo po uplynutí viac ako 16 mesiacov od jeho podania t. j. od 28. júna 2013 dovolacím súdom ani len zaevidované.“

Okresný súd tak vo veci dovolania sťažovateľiek nepostupoval v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prieťahov a efektívne, najmä keď dovolanie dosiaľ nepredložil dovolaciemu súdu.

Máme totiž za to, že postup vo veci odvolania sťažovateľiek týkajúceho sa trov konania, nemôže byť prekážkou pre postup vo veci dovolania týkajúceho sa rozhodnutia vo veci samej.“. V nadväznosti na to sťažovateľky poukazujú na § 243d ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

S predložením podaných odvolaní krajskému súdu mal podľa názoru sťažovateľiek okresný súd „súčasne v záujme zabezpečenia rýchlej a účinnej ochrany práv sťažovateľiek prinajmenšom aj dovolanie ako také týkajúce sa veci samej predložiť dovolaciemu súdu.

Inými slovami povedané, v záujme rýchlej a účinnej ochrany práv sťažovateľiek by bolo, ak by bol okresný súd dosiahol prinajmenšom zaevidovanie dovolania sťažovateľiek dovolacím súdom a tým súčasne jeho skoršie zaradenie do poradia čakajúcich na vybavenie, ktoré dovolací súd ako je to všeobecne známe vybavuje práve podľa poradia (daného časom nápadu) v časovom horizonte mnohokrát presahujúcom 1 rok. Totiž následné pripojenie na danú vec vzťahujúceho sa súdneho spisu k už zaevidovanému

dovolaniu v čase, kedy by sa týmto dovolací súd začal významným spôsobom zaoberať, by malo byť už iba záležitosťou organizačno-technickou.

A teda pokiaľ ide o postup vo veci dovolania sťažovateľiek, máme za to, že je treba na ťarchu okresného súdu pričítať aj obdobie jeho nečinnosti od 16.12.2013 do 31.10.2014, počas ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde za účelom rozhodnutia o odvolaní vo veci trov (prvostupňového a odvolacieho) konania.“.

V otázke sťažnosti na postup okresného súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) sťažovateľky poukazujú na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike, ako aj Komanický proti Slovenskej republike, z ktorých podľa ich názoru vyplýva, že sťažnosť na postup súdu podľa zákona o súdoch nemožno vnímať ako procesnú podmienku sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy adresovanej ústavnému súdu.

Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo 1. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 2. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a 3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Košice v konaní o dovolaní vedenom pod sp. zn. 13 C 17/2007 porušené bolo.

2. Prikazuje sa, aby Okresný súd Košice II v konaní o dovolaní vedenom pod sp. zn. 13 C 17/2007 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 (slovom: tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 (slovom: tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

5. [REDACTED], [REDACTED], priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 (slovom: tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

6. [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED] a 3. [REDACTED], [REDACTED], spoločne a nerozdielne priznáva náhradu trov tohto konania v celkovej sume 450,24 € [pozostávajúce z odmeny advokáta za dva spoločné úkony právnej služby t. j. 1. prevzatie a príprava zastúpenia, 2. vypracovanie sťažnosti, pri zastupovaní troch osôb (134 € / 2 x 3 x 2) v sume 402 €, a z režijného paušálu za dva spoločné úkony právnej služby pri zastupovaní troch osôb (8,04 € x 3 x 2 €) v sume 48,24 €], ktorú je Okresný súd Košice II povinný im vyplatiť na účet ich právneho zástupcu – advokáta JUDr. Zsolta Suvera, Advokátska kancelária, Murgašova 3, Košice do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd od okresného súdu zistil, že v čase predbežného prerokovania sťažnosti je celý spisový materiál znovu predložený krajskému súdu z dôvodu podania ďalšieho riadneho opravného prostriedku (odvolania). Vec teda ani v čase predbežného prerokovania sťažnosti nebola predložená dovolaciemu súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

V okolnostiach posudzovanej veci nepovažuje ústavný súd za podstatný argument sťažovateľiek, podľa ktorého okresný súd mohol podané dovolanie predložiť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolaciemu súčasne s predložením spisového materiálu krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach proti uzneseniam okresného súdu o náhrade trov konania. Sťažnosť je totiž zjavne neopodstatnená z iných dôvodov.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

Podľa názoru ústavného súdu je potrebné pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti vziať do úvahy nezanedbateľný a pre intenzitu zásahu do základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a do ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podstatný fakt, ktorým je právoplatné ukončenie základného (nachádzacieho) konania k 10. júnu 2013 nadobudnutím právoplatnosti potvrdzujúceho odvolacieho rozsudku krajského súdu. V konaní vo veci samej (určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) bola nastolená právna istota jeho účastníkov a účel základného práva zaručeného sťažovateľkám čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru bol tak naplnený.

Právny poriadok Slovenskej republiky však priznáva právo domáhať sa preskúmania právoplatne ukončeného základného civilného konania jeho účastníkovi prostredníctvom mimoriadnych opravných prostriedkov, ku ktorým patrí aj dovolanie podľa tretej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov i právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote sa preto musí uplatňovať aj v dovolacom konaní.

Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup žalovaného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Ústavný súd je toho názoru, že význam predmetu dovolacieho konania pre sťažovateľky ako kritérium slúžiace posudzovaniu nimi namietaných prieťahov je ovplyvnený skutočnosťou, že k tvrdeným prieťahom malo dôjsť v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku (vo fáze, za procesnú realizáciu ktorej je zodpovedný prvostupňový

súd) nadväzujúcom na právoplatne ukončené základné konanie, v ktorom už bol účel sťažovateľkami označených práv naplnený.

Práve kvôli právoplatnému ukončeniu základného konania a nastoleniu právnej istoty sťažovateľiek v ich spore nemožno podľa názoru ústavného súdu hodnotiť namietaný súvislý prieťah po podaní dovolania ako integrálnu súčasť väd významných z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sa eventuálne mohli vyskytnúť v základnom konaní od jeho začatia v roku 2007 až do právoplatného ukončenia 10. júna 2013. Navyše, hodno zdôrazniť, že sťažovateľky v sťažnosti nekritizujú základné konanie ako poznačené prieťahmi.

Nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01, III. ÚS 103/05). V prípade, keď ústavný súd zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovie (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

Ústavný súd stabilne judikuje, že dokonca ani v právoplatne neukončených základných konaniach o majetkových právach a povinnostiach nemá ojedinelý prieťah v rozsahu 16 – 17 mesiacov sám osebe takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov alebo práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (napr. I. ÚS 96/2011, III. ÚS 541/2011, III. ÚS 401/2015).

Vo veci sťažovateľiek však, ako už bolo uvedené, bolo základné konanie právoplatne ukončené, a preto ich právna neistota v konaní o podanom dovolaní síce ku dňu doručenia sťažnosti ústavnému súdu existovala, no intenzita jej zásahu do základného práva sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov a do ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote bola v dôsledku ich vedomia o právoplatnom rozsúdení majetkového sporu podstatne miernejšia v porovnaní s intenzitou zásahu, ktorú by rovnako dlhá súvislá nečinnosť vykazovala v základnom, právoplatne neukončenom konaní.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie vecí predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dĺžka sťažnosťou kritizovanej nečinnosti okresného súdu po podaní dovolania a význam predmetu dovolacieho konania pre sťažovateľky podstatne ovplyvnený právoplatným ukončením základného (nachádzacieho) konania predstavujú pre ústavný súd dva faktory, ktoré svojím synergickým pôsobením zmierňujú zásah do základného práva sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov a do ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote do tej miery, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti možno vylúčiť pozitívne meritórne rozhodnutie o nej po jej prípadom prijatí na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek formulovanými v ich sťažnostnom petite,

keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

Aj vo väzbe na skutočnosť zistenú ústavným súdom dopytom na okresnom súde, podľa ktorej podané dovolanie ešte ani v čase predbežného prerokovania sťažnosti nebolo predložené dovolaciemu súdu na rozhodnutie, považuje ústavný súd pre úplnosť za vhodné dodať, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľkám obrátiť sa opätovne so sťažnosťou na ústavný súd, ak by v budúcnosti v žalovanom konaní dochádzalo k zbytočným prieťahom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2015